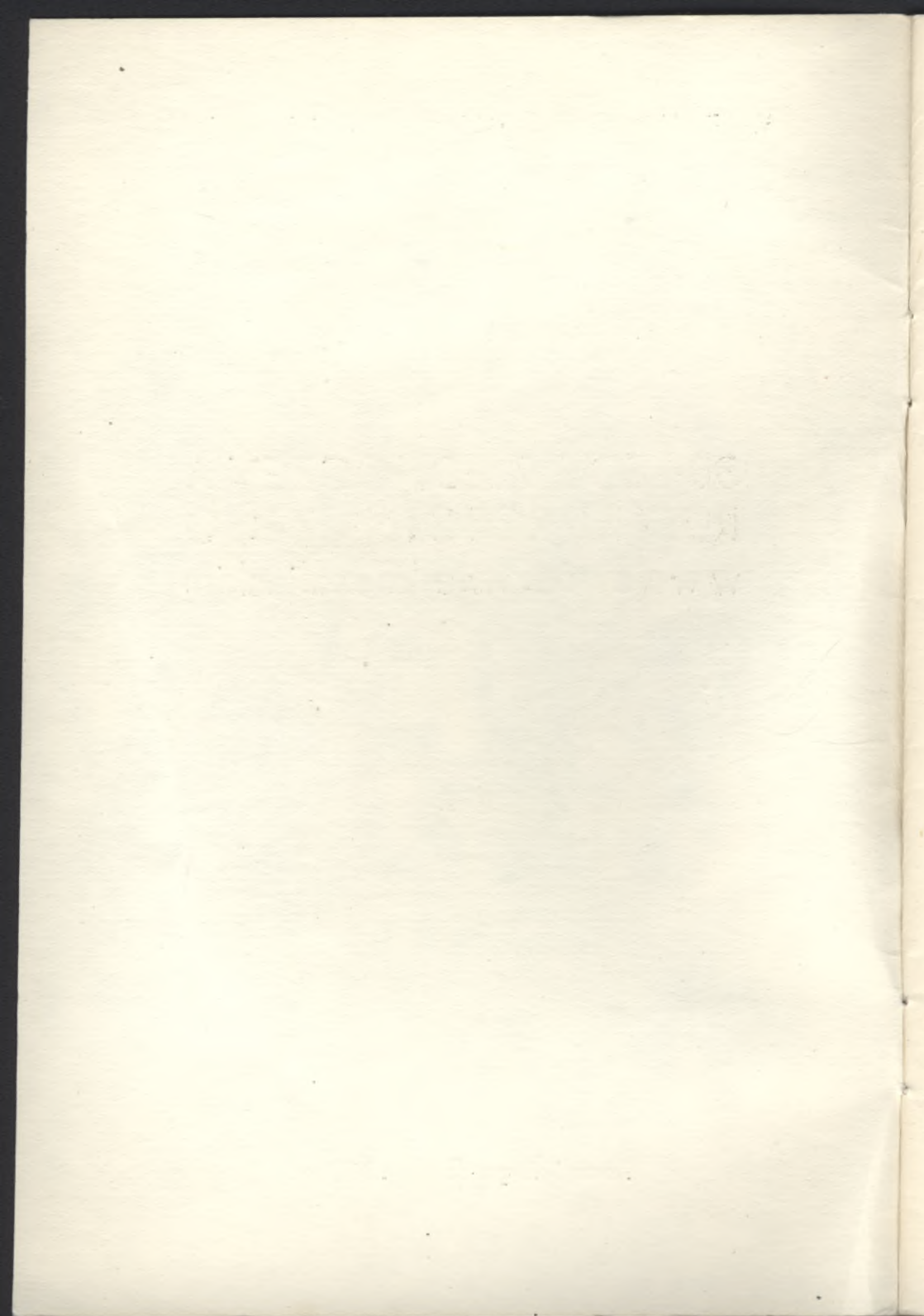

MUZEUM OKRĘGOWE W KOSZALINIE

30-LECIE ZJEDNOCZENIA
RUCHU ROBOTNICZEGO
w województwie koszalińskim

Koszalin, grudzień 1978 r.

Muzeum Okręgowe w Koszalinie

Opis treści:

Wstęp

Wzrost świadomości i jednoczenie ruchu robotniczego
w województwie koszalińskim.

Opisane wydarzenia i informacje w protestach
na terenie województwa

30 - lecie zjednoczenia ruchu robotniczego

w województwie koszalińskim

Przygotował: Zdzisław Wójcik

Koszalin, grudzień 1978r.

Wydawnictwo Literackie

Wydawnictwo Literackie

Wydawnictwo Literackie

Wydawnictwo Literackie

Wydawnictwo Książki i Wiedza, Warszawa 1957

Wydawnictwo Książki i Wiedza, Warszawa 1957

Wydawnictwo Książki i Wiedza, Warszawa 1957

Wydawnictwo Książki i Wiedza, Warszawa 1957

Spis treści:

Wstęp

**Jerzy Romanowicz : Zjednoczenie ruchu robotniczego
w województwie koszalińskim.**

**Janusz Bódziuch : Informacja o prezentowanych
na wystawie dokumentach
i eksponatach**

Wybrane pozycje literatury przedmiotu

WSTĘP

Wystawa pod tytułem 30-lecie zjednoczenia ruchu robotniczego w województwie koszalińskim poświęcona jest ukazaniu wybranych problemów związanych z dziejami ruchu robotniczego na terenie województwa koszalińskiego, szczególnie zaś działalności Polskiej Partii Robotniczej i Polskiej Partii Socjalistycznej, które wniosły ogromny wkład w dzieło odbudowy i zagospodarowania tych terenów.

Współorganizatorami ekspozycji są Dział Historyczny Muzeum Okręgowego, Archiwum Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Koszalinie skąd pochodzi większość eksponatów oraz Koszaliński Ośrodek Naukowo - Badawczy.

Integralną częścią ekspozycji jest film kolorowy pod tytułem Koszalin, który został zrealizowany w 1978 roku. Ukazuje on dzieje powojennego Koszalina, jego odbudowę oraz rozwój społeczno-gospodarczy i stanowi uzupełnienie ekspozycji.

Pragniemy stwierdzić, że zgromadzone na wystawie dokumenty i eksponaty w większości wypadków pokazane są po raz pierwszy.

Ze względu na ich wartość dokumentalną, duże walory ideowo-wychowawcze, wystawa szczególnie przydatna jest dla młodzieży uczącej się. Starsze pokolenie obejrzy wystawę przypominając sobie jednocześnie dzieje miasta i województwa sprzed trzydziestu laty.

Zjednoczenie ruchu robotniczego w województwie
koszalińskim.

Wyzwolenie i włączenie do Polski Ziemi Zachodnich i Północnych postawiło przed klasą robotniczą zadanie szybkiego zorganizowania życia politycznego i społeczno-gospodarczego na odzyskanych obszarach.

Zadanie zasiedlenia i zagospodarowania Ziemi Zachodnich w latach 1945 - 1946 wysunęło się na czoło wszystkich zagadnień, wymagało od klasy robotniczej a zwłaszcza od jej partii PPR i PPS skoncentrowania wszystkich sił dla jego realizacji. Rodziło to potrzebę i konieczność ścisłej współpracy obu partii i jedności działania.

Jedność działania klasy robotniczej i współpraca partii robotniczych przebiegała na Pomorzu Zachodnim, w tym i na ziemi koszalińskiej nieco inaczej niż w regionach centralnych Polski. Wynikało to między innymi z faktu, że istniejące warunki zmuszały obie partie do codziennego systematycznego i faktycznego współdziałania w rozwiązywaniu podstawowych problemów życia gospodarczego i społeczno - politycznego. PPR i PPS posiadały na tym terenie jednakowe możliwości działania. Obie też partie rekrutowały swych członków z napływających osadników. Ważnym momentem rozwijającej się współpracy był fakt, że bardzo często członkowie PPR i PPS wchodzili w skład grup i ekip przybywających na Pomorze Zachodnie. Wspólnie tworzone organy władzy i administracji państwowej oraz milicji, służby bezpieczeństwa, brygady robotnicze dla uruchomienia zakładów przemysłowych.

Wymownym faktem współpracy obu partii było powołanie komisji porozumiewawczej już parę dni po przybyciu do Piły w dniu 16 kwietnia 1945 roku. Została ona powołana na posiedzeniu przedstawiciele trzech partii: PPR, PPS, SL.

Na posiedzeniu tym PPR reprezentowali Tadeusz Rajner, Józef Wiśniewski i Stefan Umiński a PPS Wiktor Pochorski i Ludwik Falkowski. Zostały wytyczone wspólne zadania i zasady formy współpracy międzypartyjnej. Ustalono wówczas skład komisji, a w dniu następnym to jest 17 kwietnia 1945 r odbyło się już pierwsze posiedzenie, na którym wiele uwagi poświęcono sprawie prawidłowego przebiegu repatriacji i osadnictwa. Postanowiono usprawnić transport i zaopatrzenie osadników w żywność.

Równocześnie z osadnictwem polecono organizować akcję siewną. Nadto komisja postanowiła zwrócić się do wszystkich komórek organizacyjnych aby pomagały władzom przy zabezpieczaniu i uruchamianiu przemysłu. Zwrócono uwagę na tworzenie się związków zawodowych, spółdzielni i kooperatyw.

Realizacja tych zadań stała się główną treścią zapoczątkowanej współpracy obu partii robotniczych.

Działalność komisji porozumiewawczej uległa zawieszeniu na okres przenoszenia się władz okręgowych z Piły do Szczecina a następnie do Koszalina.

Wojewódzki Komitet Robotniczy PPS / WKR PPS / wysunął propozycję powołania stałej komisji porozumiewawczej stronnictw demokratycznych. Komisja pracowała początkowo w składzie trzech partii /bez SD/ a od sierpnia tegoż roku w składzie czterech partii. Od tego momentu posiedzenia komisji odbywały się regularnie a tematyka obrad dotyczyła podstawowych

- 4 -

problemów życia społeczno - gospodarczego i politycznego Pomorza Zachodniego. Podobne komisje powołano również we wszystkich powiatach do końca kwietnia 1945 r. Spełniały one istotną rolę w systemie władzy, gdyż przejęły w pierwszych miesiącach niektóre funkcje rad narodowych. Prawidłowe funkcjonowanie komisji międzypartyjnych było przedmiotem ciągłej troski władz partyjnych. W sprawozdaniu Komitetu Okręgowego PPR w Koszalinie z dnia 14 sierpnia 1945 r. stwierdzono, że stoi ono na stanowisku głębokiej współpracy ze wszystkimi demokratycznymi partiami, a przede wszystkim z PPS jako jedną z najbliższych i bratnich partii. Podobne stanowisko zajęł WKR PPS w Koszalinie. W okólniku nr 5 z dnia 17 września tegoż roku okólnik ten podkreślał rangę komisji porozumiewawczych jako platformy współdziałania obu partii w rozwiązywaniu wszystkich spraw regionu. Stwierdzono, że szczególną wagę przywiązuje PPS do współpracy z PPR. Istotnym czynnikiem kształtowania się wspólnego frontu partii robotniczych na ziemi koszalińskiej oraz na Pomorzu Zachodnim były obchody świąt oraz uroczystości państwowych. Udaną imprezą jedności społeczeństwa zachodnio-pomorskiego były dożynki 1945 r. Świadczyły one o rozwijającym się sojuszu robotniczo-chłopskim.

Częścią składową komisji porozumiewawczych oraz dalszą płaszczyzną współpracy stronnictw demokratycznych były organizacje masowe, społeczne i zawodowe.

Obie partie aktywnie uczestniczyły m.in. w organizowaniu na Pomorzu Zachodnim odrodzonych związków zawodowych. Delegowały one szczególnie PPR swych członków do kół i rad zakładowych.

Od początku 1946 r walka polityczna zaczęła coraz bardziej absorbować siły i środki partii politycznych i organów administracji. Spowodowane to było poważnym ożywieniem działalności Polskiego Stronnictwa Ludowego na Pomorzu Zachodnim. Kierownictwo KW PPR, a także WKR PPS zdawało sobie sprawę z celów i dążeń PSL, jednakże dla uniknięcia walki oraz realizacji wspólnych postanowień bloku wyborczego gotowe było do współpracy z tym stronnictwem i ostatecznie po złożeniu odpowiedniego oświadczenia o lojalności przyjętego je do komisji porozumiewawczej. Wkrótce okazało się jednak, że również na Pomorzu Zachodnim PSL realizowała w pełni wytyczne swoich władz centralnych.

Po odrzuceniu przez PSL wysuniętych przez partię robotnicze propozycji wspólnego bloku wyborczego w polityce PPS na Pomorzu Zachodnim ujawniły się tendencje pojednawczo-ugodowe. PPS dążyła nawet za cenę daleko idących ustępstw wobec PSL do utworzenia bloku wyborczego sześciu stronnictw. Kluczowym czynnikiem mającym olbrzymi wpływ na dalsze kształtowanie się jedności klasy robotniczej był wspólny udział obu partii i stronnictw demokratycznych w przygotowaniu i przeprowadzeniu referendum ludowego i wyborów do Sejmu Ustawodawczego.

Zwycięstwo bloku demokratycznego w referendum ludowym na Pomorzu Zachodnim było wynikiem przede wszystkim dużej aktywności PPR i jej współdziałania z PPS i innymi stronnictwami politycznymi. Jednak po referendum nastąpiła aktywizacja elementów prawicowych w PPS. Spowodowało to czasowe osłabienie współpracy obu partii. Między innymi na naradach

sekretarzy PK PPS w dniach 28 lipca i 25 sierpnia pojawiły się wystąpienia nawołujące do zerwania bloku z PPR, KW PPR w Szczecinie przewyciężył tę błędną teorię i na wspólnym posiedzeniu egzekutywy obu komitetów wojewódzkich w dniu 2 sierpnia 1946 r. podkreślono konieczność umacniania istniejącej współpracy. W tym celu postanowiono organizować wspólne zebrania aktywu obu partii, oczyścić szeregi partyjne od elementów niepowołanych oraz uzgadniać stanowiska przed każdym posiedzeniem WRN. Za pełną współpracę z PPS wypowiedziała się również obradująca w dniach 4 - 5 sierpnia tegoż roku I konferencja sprawozdawczo - wyborcza w Szczecinie. W uchwale konferencji zobowiązano wszystkie instancje partyjne do wzmocnienia współpracy z bratnią partią. Duży wpływ na dalsze zacieśnianie współpracy między PPR i PPS na Pomorzu Zachodnim wywarła podpisana w dniu 28 listopada 1946 r. przez KC PPR i CKW PPS wspólna umowa o jedności działania obu partii robotniczych. Zawarcie umowy oraz zwycięstwo bloku demokratycznego do Sejmu Ustawodawczego stanowiło ważny etap na drodze zjednoczenia polskiego ruchu robotniczego. Po styczniu 1947 r. rozpoczął się nowy etap w zbliżeniu między bratnimi partiami. Jednak proces dalszego kształtowania się jedności ograniczonej mimo stałej troski PPR oraz jednolito-frontowej części PPS napotykał nadal na trudności. Wynikały one z faktu, że po klęsce S. Mikołajczyka siły reakcji postanowiły rozbić jedność ruchu robotniczego. Starano się wykorzystać istniejące rozbieżności w poglądach obu partii na niektóre problemy gospodarcze społeczne.

Podjęwane kroki w celu dalszego zaciśnienia współpracy PPR i PPS na Pomorzu Zachodnim odpowiadały podobnym tendencjom władz centralnych obu partii. W kwietniu 1947 r. KC PPR wysunął hasło jedności organicznej obu partii.

Partia wkroczyła w okres politycznego i organizacyjnego konkretyzowania warunków i platformy zjednoczenia się z PPS. Okólniki KC PPR i CKW PPS precyzowały na okres bezpośredniego przygotowania do zjednoczenia następujące zadania:

- odbywanie wspólnych zebrań komórek PPR i kół PPS,
- rozpowszechnianie jak największej ilości form wspólnego szkolenia partyjnego,
- zorganizowanie komitetów współpracy.

4 kwietnia odbył się w Koszalinie wspólny wiec poświęcony tym problemom. Szkolenia kursowe organizowane przez KP w Koszalinie i komórki PPR obejmowały następujące podstawowe tematy: Rozbicie ruchu robotniczego, „Klasa robotnicza w walce o niepodległość i wyzwolenie społeczne”, „Dwa nurty w międzynarodowym ruchu robotniczym”, „Źródła demokracji ludowej w Polsce”, „Sojusz robotniczo-chłopski”, „Partia - czołowy oddział klasy robotniczej i narodu”, „Polska Ludowa państwem mas pracujących.

W dniu 7 maja 1947 r. CKW PPS przyjął uchwałę o umocnieniu linii jednolitifrontowej we wszystkich ogniwach organizacyjnych.

Dalszym etapem umocnienia się sił lewicowych w PPS były obrady Rady Naczelnej w dniu 30 czerwca tegoż roku. W podjętej uchwale stwierdzono, że droga PPS wiodzie tylko na lewo, a wróg jest tylko na prawo. Partner do współpracy znajduje się tylko po lewej stronie barykady.

Na wspólnym posiedzeniu KC PPR i CKW PPS w dniu 3 kwietnia 1948 roku podjęto decyzję o zjednoczeniu ruchu robotniczego w Polsce. Postanowiono powołać komisję do opracowania projektu założeń ideowo-programowych i zasad funkcjonowania partii.

Akcja przygotowawcza do zjednoczenia szczególnie nasiliła się pod koniec 1948 r. We wrześniu, październiku i listopadzie tegoż roku została przeprowadzona akcja wyborów do władz partyjnych i wybory delegatów na Krajowy Zjazd Partii połączony z czysztką w szeregach obu organizacji. Uchwała KC PPR z września 1948 r. polecała przeprowadzenie w partii akcji oczyszczania ogniw partyjnych od obcych klasowo i nieporządkanych elementów. Do grudnia wydalone, względnie skreślono z ewidencji 346 członków PPS w tym 15 członków i 136 kandydatów oraz 60 osób bez legitymacji.

28 listopada 1948 roku odbyła się - ostatnia przed integracją ideowo-organizacyjną obu partii - powiatowa konferencja PPR. Brało w niej udział 102 delegatów i 46 zaproszonych gości. Konferencja stała się manifestacją na cześć zjednoczenia obu partii. Wybrano nowe powiatowe władze partyjne oraz delegatów na Kongres Zjednoczeniowy: Leonarda Borkowicza i Józefę Kuprel - robotnicę rolną z majątku Państwowych Nieruchomości Ziemskich w Grzybnicze. Zbliżający się Kongres Zjednoczeniowy klasa robotnicza Pomorza Zachodniego uczciła licznymi zobowiązaniami, między innymi załoga Fabryki Zapalek w Sianowie przedterminowo wykonała roczny plan produkcji w 112 procentach.

W początkach grudnia 1948 roku w miastach powiatowych, jak również i w Koszalinie odbyły się uroczyste wiece. Działalność PPR na Pomorzu Zachodnim zamyka się datą 6 grudnia.

1948 r., w którym do dnia odbyło się pod przewodnictwem sekretarza KW PPR Wiktora Kłosiewicza ostatnie posiedzenie egzekutywy KW PPR. PPS kończy swą działalność 13 grudnia 1948 r. posiedzeniem plenum WK PPS. Prowadził je przewodniczący WK PPS Antoni Szymański. Powiedział on wówczas: "... Jest to ostatnie historyczne posiedzenie, które utkwi w pamięci każdego z nas..."

Kongres Zjednoczeniowy rozpoczął się 15 grudnia 1948 r. w Warszawie. W przededniu jego otwarcia zebrały się: II Zjazd PPR i XXVIII Zjazd PPS. Instancje te podjęły jednomyślną uchwałę o zjednoczeniu partii i utworzeniu PZPR.

Rozpoczęcie Kongresu Zjednoczeniowego obchodzono uroczysto. W dniu wyjazdu delegatów organizowano pochody, manifestacje a 15 grudnia akademie i wiece w Koszalinie. We wszystkich komórkach odbyły się zebrania, na których zapoznawano członków partii z problematyką Kongresu. Zebrania te zostały przygotowane przy współudziale aktywu powiatowego. Na wielu zebraniach referentami byli poprzednio przeszkoleni aktywiści KP i KM obu partii. Na posiedzeniu KW PZPR w Szczecinie/23 grudnia 1948 r/ zatwierdzono nowy skład egzekutywy KP PZPR w Koszalinie. I sekretarzem został nadal Mieczysław Śmiałek. Akcja scaleniowa w Koszalinie trwała do 6 stycznia 1949 r. Na ogólną ilość 69 kół PZPR w mieście wybrano 64 sekretarzy, -39 procent PPR i 25 procent z PPS. Na pięciu zebraniach wyborczych nie dokonano wyboru ponieważ koła te składały się z kandydatów.

Akcja wyborcza nowych władz na Pomorzu Zachodnim została zakończona Wojewódzką Konferencją Wyborczą PZPR, która odbyła się w dniach 18 - 19 czerwca 1949 r. Zamykała ona ostatecznie proces zjednoczenia się polskiego robotniczego na Pomorzu Zachodnim.

Janusz Bódziuch

Informacja o prezentowanych na wystawie dokumentach i eksponatach.

Wystawa składa się z pięciu zasadniczych działów oraz osobnych ekspozycji, ekspozycji znaczków i plaketek, plakatów oraz sztandarów partyjnych. Merytoryczne działy wystawy przedstawiają rozwój ruchu robotniczego w układzie chronologicznym poczynając od powstania Komunistycznej Partii Robotniczej Polski do czasów współczesnych, przy czym zasadniczą ideą ekspozycji jest rozwój i zjednoczenie ruchu robotniczego na ziemi koszalińskiej.

Dział I wystawy zatytułowany " Z tradycji ruchu robotniczego" nawiązuje do działalności partii Komunistycznej w okresie międzywojennym. Tą część rozpoczyna wiersz pióra Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego. Zgromadzono tu szereg interesujących dokumentów, ulotek oraz egzemplarze prasy partyjnej. Na uwagę zasługują między innymi pismo: "Wiadomości Rady Delegatów Robotniczych m. Warszawy z 4 grudnia 1918 r. W roku 1919 miał miejsce Zjazd SDKP i L oraz PPS-lewicy, na którym powołano Komunistyczną Partię Robotniczą Polski. Dokumentem, który obrazuje to wydarzenie jest sprawozdanie ze Zjazdu Organizacyjnego KPRP. Inne ciekawe dokumenty dotyczące działalności Komunistycznej Partii Robotniczej Polski to - wskazówki dla towarzyszy pracujących w Radach Delegatów Robotniczych miast i wsi, uchwały II Zjazdu KPRP z września 1923 r oraz "Głos Komunistyczny" z grudnia 1923 r zawierający informacje o II Zjeździe. Ekspozycję uzupełniają:

- ulotka KPP - przeciw terrorowi policji z 1926 r.,
- odezwa KPP - w obronie niezależności ruchu zawodowego,

egzemplarz gazety "Czerwony Sztandar" z kwietnia 1932 r.,
odezwa KPP - szykujcie się do strajku powszechnego
z października 1937 r.,

odezwa KPP - do robotników, chłopów, urzędników, rzemieślni-
ków, ludzi pracy fizycznej i umysłowej z 1937 r.,
ulotka KPP zawierająca przegląd prasy lewicowej,
"Nowy Przegląd" - organ KPP wydawany za granicą zawierający
artykuł programowy pt. "O rząd robotniczo-chłopski
w Polsce".

Komunistyczny ruch młodzieżowy z okresu międzywojennego
reprezentuje „Odezwa Komunistycznego Związku Młodzieży w Niem-
czech do młodocianych robotników i chłopów Pomorza. Odezwa
z roku 1931 wydana była w języku niemieckim i polskim, a skiero-
wana była również do robotników polskich pracujących na Pomorzu.

Dział II wystawy dotyczy wyzwolenia Ziemi Koszalińskiej.
Zgromadzono w nim eksponaty posiadające różnorodną formę.
W tej części ekspozycji występuje między innymi uzbrojenie
i umundurowanie żołnierzy polskich wyzwalających Ziemię Kosza-
lińską. Znajduje się tu również plansza z naniesionymi działa-
niami operacyjnymi wojsk na Pomorzu Środkowym w roku 1945.
Są tu także zdjęcia przedstawiające fragmenty walk. Egzemplarz
gazety „Walka Młodych” z 18 stycznia 1945 r zawiera artykuł „Marsz
na zachód”. Ciekawym eksponatem jest tu rocznik z 1945 r
radzieckiej gazety "Krasnaja Zwiezda" z opisem wyzwolenia
ziemi koszalińskiej. Tę część wystawy zamyka rozkaz nr 88
z 9 maja 1945 r o zakończeniu działań wojennych i kapitulacji
Niemiec.

Kolejne działy wystawy dotyczą rozwoju ruchu robotniczego
na Ziemi Koszalińskiej.

Dział III zatytułowany został "Ruch robotniczy na Ziemi Koszalińskiej przed Zjednoczeniem". Dział ten rozpoczyna deklaracja programowa Polskiej Partii Robotniczej - "O co walczyliśmy" z listopada 1943 r. Jest to odezwa wydrukowana w Warszawie.

Następne dokumenty do Manifest PKWN w postaci faksymile sporządzonego z oryginału oraz drukowane orędzie Prezydenta Krajowej Rady Narodowej Bolesława Bieruży z 31 grudnia 1944 r. Komitet Centralny OMTUR nawoływał młodzież do zasiedlania wyzwalanych Ziemi Zachodnich. Pozostałe dokumenty tej części wystawy dotyczą Ziemi Koszalińskiej i Pomorza Zachodniego. Z ważniejszych należy wymienić: protokół z posiedzenia Komisji Porozumiewawczej Okręgu Szczecin z dnia 17 kwietnia 1945 r.:

- zawiadomienie o powołaniu Komitetu PPS w Koszalinie - 17 maja 1945 r;
- zawiadomienie o otwarciu Klubu Robotniczego PPS w Koszalinie z dnia 6 sierpnia 1945 r;
- okólnik WKR PPS w Koszalinie w sprawie współpracy międzypartyjnej z dnia 17 września 1945 r;
- mandat delegata na I Zjazd PPR z dnia 6 grudnia 1945 r;
- karta uczestnictwa w I Zjeździe PPR;
- porządek dzienny I Konferencji Wojewódzkiej PPR w Szczecinie z dnia 4 i 5 sierpnia 1946 r;
- odezwa przed wyborami do Sejmu;
- odezwa przedwyborcza do społeczeństwa ziemi białogardzkiej;
- protokół zebrania koła PPR - środowiska nauczycielskiego w Koszalinie z dnia 2 sierpnia 1948 r;
- ulotka z okazji 1 Maja.

Należy podkreślić, że eksponaty zebrane w tej części wystawy są w dużej mierze w formie oryginalnej. Wyżej wymienione dokumenty zostały uzupełnione bogatym materiałem fotograficznym.

Dział IV pod tytułem "Współdziałanie PPR i PPS" nawiązuje do 30 rocznicy Kongresu Zjednoczeniowego. W związku z tym jest to szczególnie ważny fragment wystawy. Rozpoczyna go Umowa między PPS i PPR o jedności działania i współpracy z 28 listopada 1946 r. Kojelnym dokumentem jest oryginalna rezolucja wspólnego posiedzenia Komitetów Wojewódzkich PPS i PPR w Szczecinie z dnia 12 września 1947 r. Następne dokumenty to między innymi;

- protokół z okazji rocznicy umowy wzajemnej współpracy między PPR i PPS z 28 listopada 1947 r;
- okólnik CKW PPS i KC PPR dla sekretarzy wojewódzkich, powiatowych i miejskich komisji z 29 marca 1948 r;
- rezolucja zebrania koła PPR w Zieleniewie w związku z Kongresem Zjednoczeniowym,
- protokół Konferencji Powiatowej PPS w Koszalinie, na której wybrano delegatów na Kongres z dnia 21 listopada 1948 r;
- mandaty delegatów na Kongres Zjednoczeniowy;
- wydawnictwo - Pierwsze dni Kongresu,
- cegiełki na budowę Domu Partii,
- serwetka ze znacznikiem okolicznościowym z okazji Kongresu.

Wymienione wyżej dokumenty i eksponaty są oryginałami i stąd wynika ich szczególna wymowa. Uzupełnieniem ich są materiały fotograficzne dotyczące zjednoczenia ruchu młodzieżowego.

Kolejny V dział - PZPR w latach 1948 - 1978 eksponuje działalność partii od Zjednoczenia do czasów współczesnych.

Pierwsze dokumenty tego działu dotyczą okresu przed powstaniem województwa koszalińskiego. Jest to podanie o przyjęcie do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Połczynie Zdroju datowane 27 kwietnia 1949 r. Następnym dokumentem z tej serii jest apel w związku z Międzynarodowym Dniem Walki o Pokój również z Połczyna Zdroju z 2 października 1949 r. Również z końca lat czterdziestych pochodzi interesujący protokół z akademii z okazji pierwszej rocznicy Kongresu Zjednoczeniowego odbytej w Karlinie w dniu 14 grudnia 1949 r.

W roku 1950 powstało województwo koszalińskie, w którym wybrano Komitet Wojewódzki PZPR. Na wystawie fakty te zostały zaakcentowane poprzez reprodukcje uchwały o utworzeniu województwa koszalińskiego oraz kserokopie protokołu I Wojewódzkiej Konferencji PZPR. Wyeksponowano również pierwszy protokół z posiedzenia Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie odbytego w dniu 13 sierpnia 1950 r. Daty wszystkich Wojewódzkich Konferencji Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej zostały przedstawione na odpowiedniej planszy. Wyeksponowano również sylwetki pierwszych sekretarzy Komitetu Wojewódzkiego działających w latach 1950 - 1978. Obok wymienionych wyżej materiałów w dziale V zgromadzono również następujące ekspozycje:

- mandat delegata na II Zjazd PZPR odbyty w marcu 1954 r.,
- Błyskawica wiadomości szczecineckich wydana z okazji 1 Maja 1954 r.,
- Statut Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej wydany po II Zjeździe,
- „Nasz Zjazd” - odezwa przed Zjazdem Związku Młodzieży Socjalistycznej w 1960 r.,

- Statut Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej wydany po IV Zjeździe,
 - legitymacja kandydacka PZPR z 1968 r.,
 - mandaty kandydatów na IV i V Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,
 - książeczka ewidencyjna członka partii,
 - pismo w sprawie wysłania sprawozdania opracowanego na XIII Wojewódzką Konferencję podpisane przez I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego Władysława Kozdrę, marzec 1973 r.,
 - zaproszenie na Centralne Dożynki w Koszalinie podpisane przez I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego,
 - uchwała Kongresu Młodzieży Polskiej z 30 kwietnia 1976 r.
- Uzupełnieniem eksponatów zgromadzonych w dziale V jest bogaty materiał fotograficzny ilustrujący najważniejsze wydarzenia w życiu politycznym i społeczno-gospodarczym województwa.

W następnym dziale wystawy znajdują się znaczki, plakietki i legitymacje. Są to eksponaty głównie dotyczące organizacji młodzieżowych. Zebrano tu między innymi legitymacje Związku Walki Młodych, Związku Młodzieży Polskiej, Związku Młodzieży Socjalistycznej. Bardzo interesująca jest ekspozycja dotycząca V Festiwalu Młodzieży i Studentów w Warszawie.

Zebrano tu bilety kolejowe, karty uczestnictwa, znaczki i zdjęcia koszalińskich delegatów na Festiwal. Na uwagę zasługuje wspólne zdjęcie ZWM i OMTUR w pochodzie pierwszomajowym w Koszalinie w roku 1948. Interesujące jest także ślubowanie Młodych Przewodników Budowniczych Polski Ludowej.

Osobną ekspozycję na wystawie stanowią plakaty. Są one ciekawe zarówno ze względu na treści ideowe jak również ze względu na interesującą formę plastyczną.

Plakaty pochodzą z różnych okresów. Z najwcześniejszych można wymienić plakaty zatytułowane:

- Bereza - KPP,
- Chodź razem z nami - Związek Walki Młodych,
- PPR - partia walki i zwycięstwo ludu polskiego,
- Czyn na cześć Kongresu Zjednoczeniowego,
- Młodzieży do brygad SP,
- V Festiwal Młodzieży i Studentów.

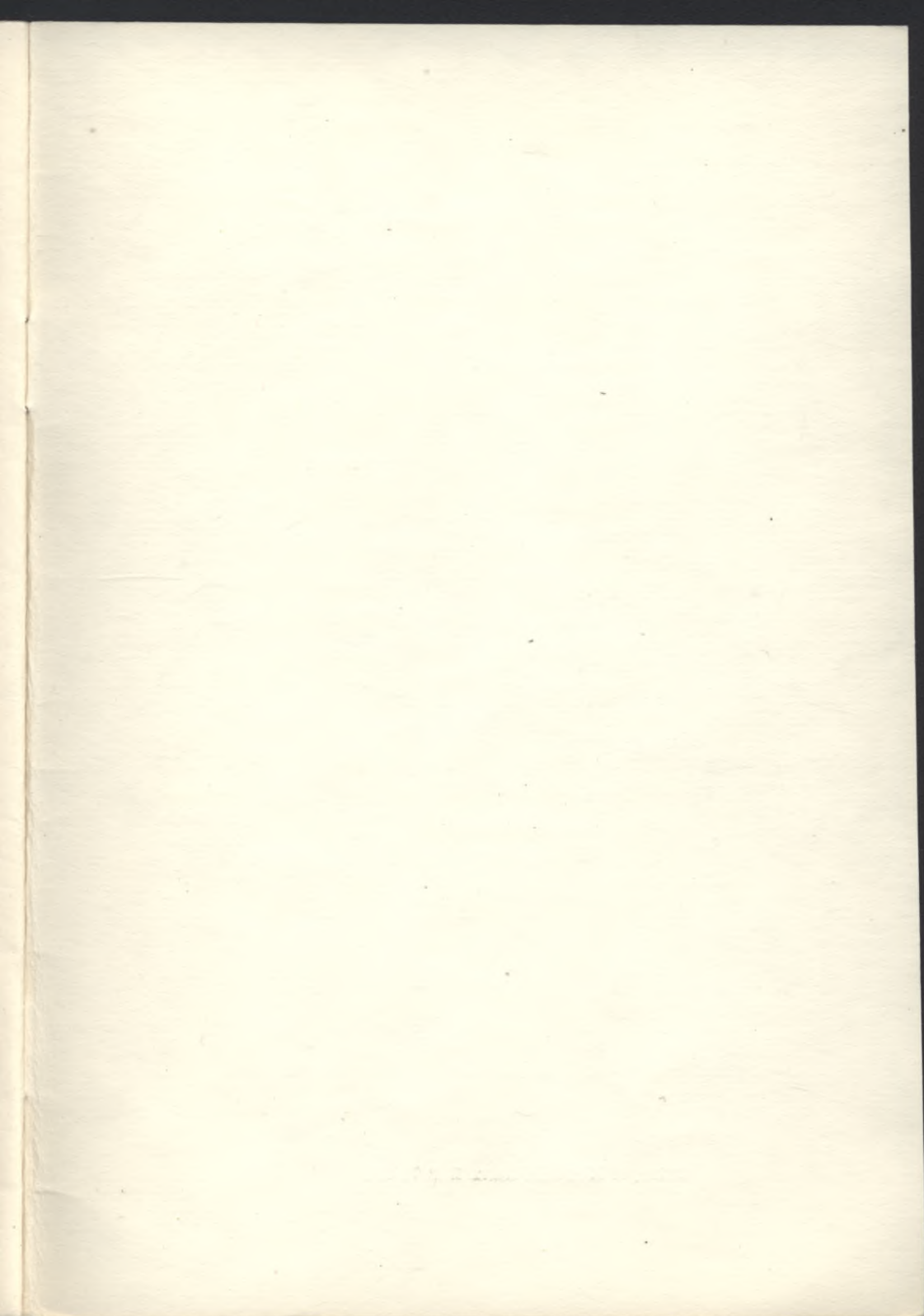
Meldunki, zobowiązania kierowane do Komitetu Wojewódzkiego oraz albumy i kroniki stanowią następną część wystawy. Na ekspozycję tą składa się ponad dwadzieścia kronik, albumów i zobowiązań. Wszystkie one zawierają bardzo istotne treści, a niektóre z nich dodatkowo odznaczają się oryginalną formą. Do bardziej interesujących należą:

- Złota Księga Komitetu Miejskiego PPR w Jastrowiu z 1947 r.,
- Sylwetki kobiet kombatanek - wydanie albumowe - Koszalin 1969 r.,
- Program inicjatyw społeczeństwa koszalińskiego na 30-lecie powstania PRL - lipiec 1974r.,
- Meldunek WRZZ o realizacji czynu zjazdowego na VII Zjazd,
- Kronika Kombinatów PGR we Wrzesowie 1976 r.,
- Meldunek XI Rajdu Szlakiem Zdobywców Wału Pomorskiego 3 lipca 1978 r.,

Na wystawie eksponowane są również sztandary oraz wydawnictwa partyjne. Większość zgromadzonych ekspozycji pochodzi z Archiwum Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Koszalinie. Część materiałów dostarczyło Muzeum Okręgowe w Koszalinie oraz Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu.

Wybrane pozycje literatury przedmiotu.

- Głowacki Z. : Z zagadnień jednoczenia się ruchu robotniczego na Pomorzu Zachodnim w latach 1947 - 1948. Rocznik Koszaliński 1965.
- Z lat 1945 - 1955. Szkice o sytuacji politycznej na Pomorzu Zachodnim, Koszalin 1971
- Koźłomejczyk N. : Lata walki i pracy. Ruch robotniczy na Pomorzu Zachodnim 1945 - 1948. Szczecin 1968.
- Miller J. : PPR w Koszalinie 1945 - 1948. Koszalin 1971.
- Rybicki H. : Partie i stronnictwa polityczne na Pomorzu Zachodnim 1945 - 1947, Poznań 1967.
- Ruch robotniczy w Polsce Ludowej. Praca zbiorowa pod red. J.W. Gołębiowskiego i W. Góry. Warszawa 1975.
- Syzdek B. : Początki kształtowania się jedności działania PPR i PPS na Pomorzu Zachodnim /lata 1945-1946/. Przegląd Zachodniopomorski 1964 nr.5.

MUSEUM OBYWOWE W KOSZALINIE

30-11-1978
BUCAL ROZWIADKO
W KOSZALINIE

Intropol Koszalin Zam. 3900/78 300